27/11/2020

Κατ’ οίκον μαθήματα στην Κατοχή

/ Παιδεία και Πολιτισμός

… Τότε που η τηλεκπαίδευση δεν είχε εφευρεθεί.

Ο Μ. Τριανταφυλλίδης, εγκατεστημένος στην Αθήνα από το 1934, μετά την παραίτησή του από το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, οργανώνει εθελοντικά μαθήματα για φοιτητές στο σπίτι του (1934–1953), αλλά υποστηρίζει, όπως φαίνεται στο πρώτο τεκμήριο (απόσπασμα), και πρωτοβουλίες των φοιτητών προς την κατεύθυνση αυτή. Το δεύτερο τεκμήριο που δημοσιεύουμε, είναι ένα σχέδιο οργάνωσης τέτοιων μαθημάτων, στη σύνταξη του οποίου συνέβαλε ο Τριανταφυλλίδης. Αποδέκτης του κειμένου αυτού, προφανώς για να το αξιοποιήσει κατάλληλα, είναι ο Σπύρος Ιακωβίδης, μετέπειτα αρχαιολόγος και ακαδημαϊκός. **Και στα δύο κείμενα αποτυπώνεται η αγωνία για την παύση των πανεπιστημιακών μαθημάτων εν μέσω Κατοχής, αλλά και η εντυπωσιακή οργανωτικότητα και η προβλεπτικότητα που υποστηρίζουν το σπουδαίο αυτό εθελοντικό εγχείρημα**.

[Ακολουθεί μεταγραφή αποσπασμάτων του δεύτερου τεκμηρίου. Η ορθογραφία προσαρμόζεται.]

Ανακοίνωση της Προπαιδευτικής Φιλολογικής Επιτροπής
(σχέδιο που δόθηκε στον Ιακωβίδη)

14.12.42

Συνάδελφοι,

Αφού με τις πολεμικές περιπέτειες δεν κατορθώσαμε πολλοί από μας να βρούμε στο Γυμνάσιο τη μόρφωση που έπρεπε να μας δοθεί, με τις τόσο αραιές πανεπιστημιακές παραδόσεις στα δύο τελευταία χρόνια και με το κλείσιμο τώρα πάλι του Πανεπιστημίου, πριν προφτάσει να ανοίξει, είμαστε καταδικασμένοι να μείνομε και εφέτος χωρίς πανεπιστημιακά μαθήματα. […]
Σκοπός μας θα είναι να εργαστούμε και να μελετήσομε μόνοι μας, με τη βοήθεια εκείνων που θα θελήσουν να μας βοηθήσουν. Αυτό θα γίνει:
α. Με είδος προπαιδευτικά μαθήματα, που θα φροντίσομε να οργανωθούν από κατάλληλα πρόσωπα στα βασικά για κάθε φιλόλογο μαθήματα, όπου ακριβώς έχομε τόσες ελλείψεις. Τα μαθήματα αυτά είναι, καθώς είναι γνωστό, τα αρχαία ελληνικά, τα λατινικά και τα νέα ελληνικά.
β. Με κοινές αναγνώσεις και συζητήσεις. […]

Τις ανάγκες αυτές τις νιώθουν προπάντων όσοι από εμάς βρίσκονται στα πρώτα τους φοιτητικά χρόνια και καλά καλά δεν το κατάλαβαν ακόμη πως έγιναν φοιτητές. Αποτεινόμαστε λοιπόν προπάντων σ΄ αυτούς: στους Α΄ετείς, στους Β΄ετείς, στους Γ΄ετείς ακόμη (που έγιναν τάχα Δ΄ετείς), αλλά και σ΄ εκείνους που τώρα μπήκαν στο Πανεπιστήμιο. Στη Φιλοσοφική Σχολή, και έχουν ακόμη πιο πολλά κενά και μεγαλύτερες ελλείψεις στη μόρφωσή τους, από το Γυμνάσιο.

Θα οργανωθούμε, κατά τον αριθμό εκείνων που θα παρουσιαστούν, σε ομάδες 15-20 προσώπων, που θ΄ αποταθούν σε καθηγητές που θα είχαν καιρό και διάθεση να μας καθοδηγήσουν στη μελέτη μας, να μας παρακολουθήσουν και να μας διδάξουν. […]

Όσοι νιώθετε τη σημασία εκείνων που διαβάσατε: όσοι αισθάνεστε την ανάγκη μέσα σας να ξυπνήσομε από την πνευματική νάρκη που καταδικαστήκαμε και να θέσομε μια βάση για τις αυριανές μας σπουδές, ελάτε να συνεννοηθούμε και να οργανώσομε εγκαίρως τις ομάδες αυτές εργασίας και μελέτης, με τον τρόπο που θα δειχτεί ο πιο πραχτικός και σκόπιμος. Τα μαθήματα θ΄ αρχίσουν με το νέο χρόνο. [...]

Η Προπαιδευτική φιλολογική Επιτροπή

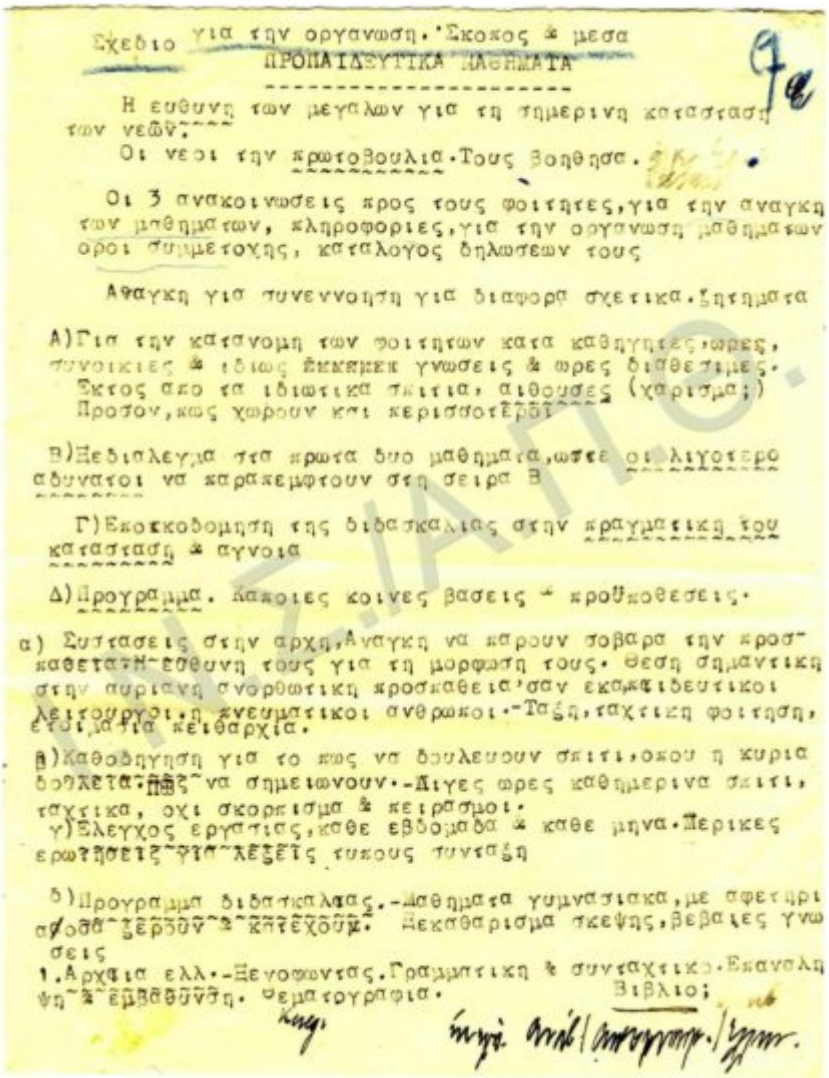

Σχεδιο για την οργανωση. Σκοπος & μεσα
ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
9α

Η ευθυνη των μεγαλων για τη σημερινη κατασταση των νεων;
Οι νεοι την πρωτοβουλια. Τους βοηθησα.

Οι 3 ανακοινωσεις προς τους φοιτητες, για την αναγκη των μαθηματων, πληροφοριες, για την οργανωση μαθηματων οροι συμμετοχης, καταλογος δηλωσεων τους

Αφαγκη για συνεννοηση για διαφορα σχετικα. ζητηματα

Α) Για την κατανομη των φοιτητων κατα καθηγητες, ωρες, συνοικιες & ιδιως εκκαμεκ γνωσεις & ωρες διαθεσιμες. Εκτος απο τα ιδιωτικα σπιτια, αιθουσες (χαρισμα;) Προσον, κως χωρουν και κερισσοτερους

Β) Ξεδιαλεγμα στα πρωτα δυο μαθηματα, ωστε οι λιγοτερο αδυνατοι να παρακεμφτουν στη σειρα Β

Γ) Εκσκοδομηση της διδασκαλιας στην πραγματικη του κατασταση & αγνοια

Δ) Προγραμμα. Κακοιες κοινες βασεις - προϋποθεσεις.

α) Συστασεις στην αρχη, Αναγκη να παρουν σοβαρα την προσ-καθεια της. Η ευθυνη τους για τη μορφωση τους. Θεση σημαντικη στην αυριανη ανορθωτικη προσπαθεια σαν εκπαιδευτικοι λειτουργοι, η πνευματικοι ανθρωποι. - Ταξη, ταχτικη φοιτηση, εθιμα για πειθαρχια.

β) Καθοδηγηση για το πως να δουλευουν σπιτι, οπου η κυρια δυσκολια θα ειναι να σημειωνουν. - Μιγες ωρες καθημερινα σπιτι, ταχτικα, οχι σκορπισμα & πειρασμοι.

γ) Ελεγχος εργασιας, καθε εβδομαδα & καθε μηνα. Περικες ερωτησεις για λεξεις τυπους συνταξη

δ) Προγραμμα διδασκαλιας. - Μαθηματα γυμνασιακα, με αφετηρια αρχαια ελληνικα. Εκκαθαρισμα σκεψης, βεβαιες γνωσεις

1. Αρχαια ελλ. - Ξενοφωντας. Γραμματικη & συνταχτικο. Εκπαλη-ψη & εμβαθυνση. Θεματογραφια. Βιβλιο;

Ανάγνωση, με ετοιμασία από πριν από ½ κερ. σελίδα στην αρχή, ως όλο + περισσότερο.

Όμηρος. - Λεξιλόγιο, στοιχεία γραμματικής & μετρικής. Από 8-10 σε. στην αρχή ως 150-200 στο τέλος.

Προκάτω να αποχτήσουν την οικειότητα με τη γλώσσα & να διαβάζουν εύκολα & να καταλαβαίνουν. Όχι πάρα πολλές εισαγωγές & ξεγλιστρήματα σε πολλά ζητήματα στο κεριθώριο. Μια ώρα εισαγωγή για τον Όμηρο φτάνει.

2. - Λατινικά. - Αναγνωσματάριο Κόσμα. Λεξιλόγιο & συστηματική γραμματική. Θεματογραφία. ~~Γνώση τσαλαχτού σπάνιου τσιμπού.~~

3. - Νέα ελληνικά. - Ανάλυση νεοελληνικών κειμένων, ιστορική, ~~αισθητική~~ γλωσσική. Εκθέσεις

Εξαφορμής αυτών, γνώριμα με τα σημαντικότερα κεφάλαια της νεάς γραμματικής, από όλα τα μέρη.

Στοιχεία γραμματικής και ορθογραφίας. Γραμματική

Καλύτερα από τα Νεοελληνικά αναγνωσματάκια της τελ. τάξης είναι:

Καρκαβίτσας - Εφταλιώτης - ...

Θυσία Αβραάμ - Ερωφίλη - Ερωτόκριτος

Πλάσμα εκλογή

Σχετικά με τη μέθοδο της διδασκαλίας στις δυο αρχαίες γλώσσες. ~~Κάτι για τη μέθοδο της γραμματικής τους~~

Συστηματικός πλουτισμός του λεξιλογίου, ιδίως στον Όμηρο & τα λατινικά.

Αναγραφή νέων αγνώστων λέξεων, με κυριότερες συγγενικές ή με ηθικές φράσεις από τη νέα ή την αρχ. γλ. (Ομηρ.) ή τις λατ. στα ελληνικά ή τις παραγωγές γαλλ. (λατ.)

Έκτιμηση στις σημαντικότερες ΜΒ ΟΟ

Κάθε μήνα κάτι επανάληψη & εμπέδωση

Έλεγχος σε κάθε μάθημα των τελευταίου διδαγμένου

Βοηθήματα

Κατευθυντήριες γραμμές.

Αντάλλαγη από εντυπώσεις & σκέψεις καλή.

Άλλοι καθηγητές

Νίκος Καζ

Ανακοίνωση της Προπαιδευτικής Φιλολογικής Εκτροπής 4/11/91 3

(σχέδιο που δοθηκε στον Ιακωβίδη)

Συναδελφοι,

Αφου με τις κολεμικες περιπετειες δεν κατορθωσαμε κολλοι σας μας να βρουμε στο Γυμναστιο τη μορφωση που επρεπε να μας δωθη,με τις τοσο αραιες πανεπιστημιακες παρουσιες στα δυο τελευταια χρονια και με το κλεισιμο τωρα πλεον του πανεπιστημιου,κριν προφασεη να ανοιξη,ειμαστε καταδικασμενοι να μεινωμε και εφετος χωρις πανεπιστημιακα μαθηματα.

Ετσι ομως μπαινομε σε αδιεξοδο.Με κουτσουρεμενη τη σχολικη μας μορφωση,με την πανεπιστημιακη για την ωρα ανυπαρξη,με προσφυγες απο χρονο σε χρονο που δεν μπορουν να στηριχτουν στην καραμικρη παιδεια και γνωση,δε θα μπορεσωμε να βρουμε εκειτα το δρομο μας στη ζωη.Οσο και να κοπιασωμε αργοτερα για να διορθωσωμε σωστες κακιες,θα ειναι δυσκολο να αναπληρωσωμε οσα χαθηκαν στα καλυτερα μας χρονια,που διψουσαμε για μαθηση.Και το κακο δεν ειναι μονο που δεν αποχτουμε στην ωρα τους τις γνωσεις που θα επρεπε και δεν κλουτιζομε το μυαλο μας,αλλα μενομε ανυποληψητοι στην προσπαθεια για την κατακτηση της παιδειας,γιατι και που μενει το μυαλο αδουλευτο και τεμπελιαζει και σκοριζει το ενδιαφερον και συχνα (ασθικο) σβηνεται εντελως

Σε μια τετοια καταστοση εχομε να σας προτεινωμε κατι,που ως ενα σημειο μπορει να βοηθηση,αν τα κατορθωση,να μας βαλη στο σωστο δρομο.

Αφου οι περιστασεις και το κρατος δε μας βοηθουν οσο θα επρεπε, να καμωμε εμεις μονοι μας την πρωτοβουλια και να κανωμε μια προσπαθεια.

Ο σκοπος μας θα ειναι να εργαστουμε μονοι μας και να μελετησωμε μονοι μας,με τη βοηθεια εκεινων που θα θελησουν να μας βοηθησουν.Αυτο θα γινη:

α)Με ειδος προπαιδευτικα μαθηματα,που θα φροντισωμε να οργανωθουν απο κατολληλη προσωπα στα βασικα για καθε φιλολογο μαθηματα,οπου ακριβως εχομε τοσες ελλειψεις.Τα μαθηματα αυτα ειναι,καθως ειναι γνωστο, τα αρχαια ελληνικα,τα λατινικα και τα νεα ελληνικα.

β)Με κοινες αναγνωσεις και συζητησεις.

γ)Με την προσπαθεια να ευκολυνθουμε να διαβαζωμε στις Βιβλιοθηκες, και ιδιως στην Εθνικη,απο τις ωρες που ευκαιρουν οσοι απο εμας εργαζονται τα πρωινα.

I.W.A.T.G.

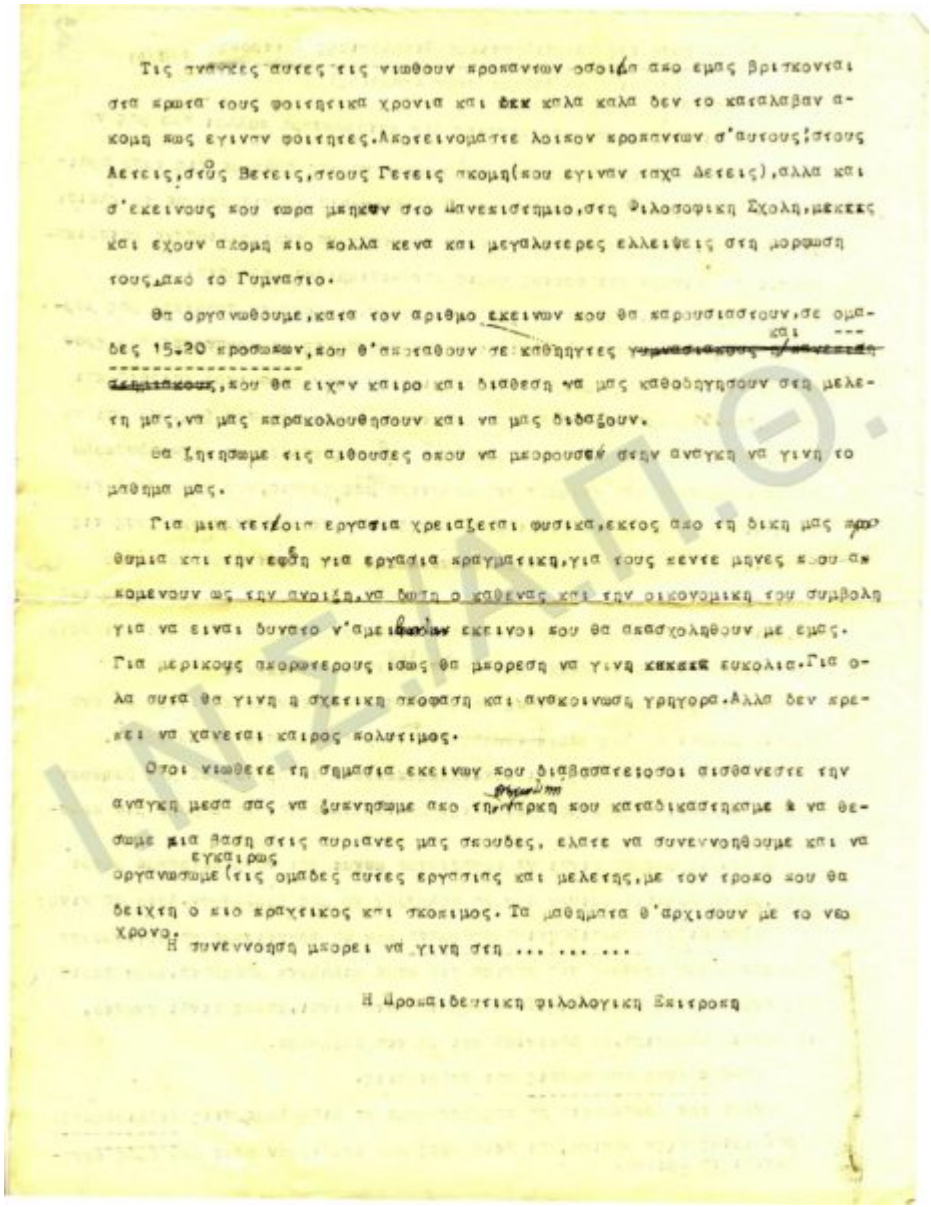

Τις ανάγκες αυτές τις νιώθουν καθηγητών σοιδή από εμάς βρίσκονται στα πρώτα τους φοιτητικά χρόνια και δεν καλά καλά δεν το καταλάβαν ακομή πως εγίναν φοιτητές.Λαχταρούμε λοιπόν καθηγητών σ'αυτούς;στους Δεύτερους,στούς Βετεις,στους Γετεις ακομή(που εγίναν τρία Δετεις),αλλα και σ'εκείνους που τωρα μπήκαν στο Πανεπιστήμιο,στη Φιλοσοφική Σχολή,μέσες και έχουν ακόμη πιο πολλα κενα και μεγαλύτερες ελλείψεις στη μόρφωση τους,από το Γυμνάσιο.

Θα οργανωθούμε,κατά τον αριθμό εκείνων που θα καρυσιάστουν,σε ομάδες 15-20 προσώπων,που θ'απευθυθούν σε καθηγητές γυμνασιακούς και πανεπιστημιακούς,που θα είχαν καιρό και διάθεση να μας καθοδηγήσουν στη μελέτη μας,να μας παρακολουθήσουν και να μας διδάξουν.

Θα ζητήσομε τις αίθουσες όπου να μπορούσεν στην ανάγκη να γίνη το μάθημα μας.

Για μια τέτοιαν εργασία χρειάζεται φυσικά,εκτός από τη δική μας πρωτοβουλία και την εφεξής για εργασία πραγματική,για τους κενούς μήνες που ακολουθούν ως την αρχή,να δώση ο καθένας και την οικονομική του συμβολή για να είναι δυνατό ν'αμειφθούν εκείνοι που θα απασχοληθούν με εμάς. Για μερικούς περισσότερους ίσως θα μπορέση να γίνη κάποια ευκολία.Για όλα αυτά θα γίνη η σχετική αποφάση και ανακοίνωση γρήγορα.Αλλά δεν χρειάζεται να χάνεται καιρός πολύτιμος.

Όσοι νιώθετε τη σημασία εκείνων που διαβάσατε,όσοι αισθάνεστε την ανάγκη μέσα σας να ξυπνήσομε από την αρχή που καταδικάσαμε ή να θέσομε μια βάση στις συζητήσεις μας σπουδές, ελάτε να συνεννοηθούμε και να οργανωθούμε εγκαίρως τις ομάδες αυτές εργασίας και μελέτης,με τον τρόπο που θα δείχτη ο πιο πρακτικός και σκόπιμος. Τα μαθήματα θ'αρχίσουν με το νέο χρόνο.

Η συνεννόηση μπορεί να γίνη στη ... ...

Η Προπαιδευτική Φιλολογική Επιτροπή

Πηγή: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών